

IZ INDUSTRIJE ZA POLJOPRIVREDU

U ovom broju vam predstavljamo:

Serum - zavod — Kalinovica

»Radonju« — Sisak

»Chromos« — Zagreb

OZ — Zagreb

»Žitozajednicu« SRH — Zagreb

»Podravku« — Zagreb

»Kemikaliju« — Zagreb

Osiguravajući zavod - Zagreb

OSIGURANJE U POLJOPRIVREDI (STOKA I USJEVI)

Dosadašnjim načinom osiguranja usjeva i stoke poljoprivredi je pružena osiguravajuća zaštita od srazmjerno ograničenog broja opasnosti (rizika). Na drugoj strani, intencija našeg osiguranja jest, da traži puteve i načine kako bi se postojeće praznine otklonile te time osiguravajuća zaštita za poljoprivredu proširila na što veći broj rizika. U tom pravcu je u posljednje vrijeme učinjen korak dalje donošenjem novih pravila za osiguranja u poljoprivredi, dakle za osiguranje usjeva i plodova, te za osiguranje stoke (životinja).

Sastavni dio poljoprivredne proizvodnje je biljna proizvodnja, što čini osnov u grani osiguranja usjeva, te stočarska proizvodnja, što čini osnov za osiguranje stoke.

Iako su ove dvije grane potpuno ovisne jedna o drugoj i sačinjavaju u poljoprivrednoj proizvodnji jednu cjelinu, mi ćemo, s obzirom na specifičnost u tehnici osiguranja, iznijeti osnovne postavke za svaku granu posebno, kako bi čitaoc upoznali s uvjetima pod kojima se može provoditi osiguranje stoke i usjeva, kao i o nekim rezultatima što su postignuti na području OZ Zagreb.

OSIGURANJE STOKE (ŽIVOTINJA)

Ova osiguranja možemo podijeliti na obavezna, što se provode na društvenom sektoru, i neobavezna što se provode na privatnom sektoru. Na oba sektora, pod jednakim uvjetima, osigurava se stoka (konji, goveda, ovce i svinje) od opasnosti uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja uslijed bolesti i nesretnog slučaja. Osiguravaju se samo zdrave životinje, dok se ne mogu osigurati bolesne životinje, iscrpljene, zakržljale te one koje su u lošoj kondiciji i životinje držane u lošim higijenskim prilikama. Za svu stoku postoji starosna granica, unutar koje se stoka može primiti u osiguranje. Ona kod stoke, što se obavezno osigurava, iznosi od 2 mjeseca do navršениh 15 godina starosti, dok kod neobaveznih osiguranja iznosi od 4 mjeseca do navršениh 15 godina. Stoka se osigurava na iznos, koji označuje osiguranik. Ovaj iznos ne može premašiti stvarnu vrijednost stoke u vrijeme zaključenja osiguranja. — Osiguranici obično smatraju, da s izvršenim osiguranjem imaju stoku osiguranu od svih rizika. Međutim, u pravilima za osiguranje stoke tačno je definirano koje rizike Osiguravajući zavod preuzima na sebe. Tako je Osiguravajući zavod u obavezi za štete od uginuća osigurane stoke, od bolesti ili nesretnog slučaja, prinudnog klanja ili ubijanja u cilju suzbijanja stočnih zaraza (osim TBC, infekcijske anemije i zaraznog pobačaja), te prinudnog klanja zbog bolesti, ili nesretnog slučaja kada životinji prijeti opasnost da ugi-ne, ili je postala neupotrebljiva u bilo koju svrhu i nema izgleda da se to stanje liječenjem promijeni, pa je zbog toga daljnje držanje životinje iz ekonomskih razloga nerentabilno. Također je, dalje, u pravilima tačno definirano da se iz ekonomskih razloga ne mogu vršiti klanja zbog sipljivosti, kroničnih oboljenja zglobova, jalovosti, sljepoće, smanjenja radne sposobnosti, mlječnosti i ljepote životinje.

Obaveza Osiguravajućeg zavoda na naknadu štete počinje za štete od nesretnog slučaja u 24 sata onog dana kada je osiguranje zaključeno, ako je toga dana plaćena premija. Za štete od bolesti, obaveza Osiguravajućeg zavoda počinje nakon isteka punih 14 dana od dana kada je zaključeno osiguranje i premija plaćena. Ukoliko je prilikom zaključenja ugovora o osiguranju stavljena klauzula da stoka mora biti cijepljena protiv izvjesnih zaraznih bolesti, tada obaveza Osiguravajućeg zavoda za štete uslijed tih bolesti počinje teći nakon 14 dana po izvršenom cijepljenju. Osiguranik je dužan, da s osiguranom stokom postupa ispravno, da je uredno drži, hrani i njeguje, te razumno iskorištava, kao i da poduzima sve potrebne mjere da bi se izbjegle štete. Također je dužan da osigura svu stoku iste vrste koju posjeduje i koja je sposobna za osiguranje. U slučaju nastanka štete, osiguranik je dužan da o tome u roku od 3 dana obavijesti osiguravatelja koji vrši utvrđivanje štete i nakon dostave potrebne dokumentacije (veterinarski izvještaj i dr.) doznačuje osiguraniku odštetu.

Osim općih pravila za osiguranje stoke postoje i posebna pravila za osiguranje, što važe za osiguranje uvezene stoke iz inozemstva za vrijeme karantene, od opasnosti kastracije, na izložbama, na klaonicama i sabiralištima, za osiguranje pčela, čistokrvnih pasa, životinja u zoološkim vrtovima, te osiguranje stoke s uključenjem rizika liječenja.

Rezultati u osiguranju stoke na području Osiguravajućeg zavoda Zagreb u 1962. i 1963. godini bili su slijedeći: u ove 2 godine naplaćeno je u društvenom sektoru bruto 41,998.000 dinara, dok je odšteta isplaćena u visini od 41,524.000 dinara. Vidljivo je, da je gotovo cjelokupna naplaćena bruto premija isplaćena osiguranicima u obliku odšteta. Imajući u vidu, da Zavod od te premije mora odvojiti određena sredstva za troškove poslovanja, porez na promet, doprinos za fond preventive i drugo, proizlazi da je ta grana u toku dvogodišnjeg rada završila pasivom.

U privatnom sektoru tokom 1962. i 1963. godine ubrano je 50,979.000 dinara premije, dok je osiguranicima isplaćeno u ime odštete 39,317.000 dinara. Međutim, tehnički rezultat u ovoj grani također je nepovoljan zbog velikih troškova što nastaju kod provođenja ove vrste osiguranja.

Sa 1. 1. 1965. počinje primjena novih pravila za osiguranje životinja, kao i novog cjenika premijskih stopa. Glavna novina sadržana u novim pravilima odnosi se na proširenje rizika, odnosno uvođenje novih rizika kao i na proširenje osiguranja na one životinje, koje se do sada nisu osiguravale (perad, vidrice i dr.).

Kod novog cjenika premija osiguranja, osnovna promjena sastoji se u tome, što će se kod dobrovoljnih kolektivnih osiguranja životinja premija povećati ili sniziti prema rezultatu, što će proizaći iz odnosa uplaćenih tehničkih premija i isplaćenih odšteta. Isto tako kod obaveznih osiguranja u društvenom sektoru premija će se snizivati (bonifikacija) ili povećavati (doplatka na premiju) onim osiguranicima, koji imaju pozitivan ili negativan rezultat u protekloj godini. Iz ovoga jasno proizlazi, da će sami osiguranici biti zainteresirani da štetnih događaja (osiguranih slučajeva) kod njih bude što manje, jer će im na taj način i izdaci za osiguranje biti manji.

Novim pravilima također nije predviđena automatska obavezanost provedbe osiguranja. Naime, kod priličnog broja poljoprivrednih organizacija prevladava mišljenje, da je sva stoka automatski osigurana. Međutim, da bi stoka bila osigurana i osiguranik imao pravo na odštetu, potrebno je da privredna organizacija s Osiguravajućim zavodom sklopi ugovor o osiguranju (police). Bez ovog ugovora (police) poljoprivredna organizacija ne može u slučaju šteta ostvarivati pravo na odštetu. Obavezno osiguranje stoke u smislu »automatski obavezno« kod nas nije uvedeno, mada je svojevremeno bilo diskusije o uvođenju ovog osiguranja, a može se reći, da je ovo pitanje u posljednje vrijeme opet predmet diskusija.

OSIGURANJE USJEVA I PLODOVA

Biljna proizvodnja osigurava se u grani usjeva. Širokoj javnosti, pa u znatnoj mjeri i stručnim krugovima, nedovoljno su poznate mogućnosti i uvjeti pod kojima se mogu usjevi osigurati, te ih stoga ovdje iznosimo u osnovnim crtama.

Osiguravaju se svi usjevi, razno ljekovito bilje, duhan cvijeće, voće i vinogradi, i razne druge kulture. Osnovni rizik protiv kojeg se osigurava u društvenom i privatnom vlasništvu jest tuča. Osiguranje obuhvaća usjeve, odnosno plodove samo dok su nepokošeni i neobrani.

Osim rizika tuče, može se kao dopunsko osiguranje provesti osiguranje od šteta poplave i mraza. Poplavu mogu osigurati društvene organizacije pod uvjetom da osiguranje obuhvati sve obradive površine, a individualni proizvođači pod uvjetom da osiguranje obuhvati 100% proizvođača jednog sela ili općine. Rizik mraza obuhvaća samo vinograde, pamuk i mak, a mogu ga osigurati društvene organizacije, kao i individualni proizvođači, ako osiguranju pristupi 80% proizvođača jednog sela ili općine. Osiguranje od poplave i mraza može se zaključiti samo do 1. IV svake godine.

Iako postoji mogućnost osiguranja svih usjeva i plodova, kod osiguranika, kako društvenog tako i privatnog sektora, postoji tendenca da osiguravaju samo najosjetljivije kulture (strne žitarice, povrće, te vinograde). Na taj način, Zavod dobiva u osiguranje samo one kulture koje su osjetljivije i kod kojih je rizik velik, pa i otuda proučiše nepovoljan rezultat kroz niz godina u toj grani.

Podaci o naplati premija i isplaćenoj odšteti u proteklih 5 godina za poslovno područje Zavoda u Zagrebu pružaju slijedeću sliku (u hiljadama):

Godina	Bruto premija	Isplaćene odštete	Postotak
1959.	26.828	67.964	253,3
1960.	26.987	40.603	150,5
1961.	37.282	5.883	15,8
1962.	38.149	22.118	57,9
1963.	40.691	32.302	79,4
1959—1963.	169.937	168.870	99,4

Kao što se vidi, u proteklih 5 godina osiguranici su iz ove godine osiguranja u ime odšteta primili znatno više nego što su Zavodu platili, zato što je posao osiguranja, razumije se, opterećen i troškovima. U tekućoj 1964. godini, prema raspoloživim podacima, rezultat će također biti osjetno negativan, budući da je na zagrebačkom području bilo velikih vremenskih nepogoda i poplava.

Početak 1965. godine stupaju na snagu i nova pravila za osiguranje usjeva i plodova što sadrže znatno povećanje broja rizika. Uz osnovni rizik tuče priznaje se i šteta od oluje, ako je šteta od oluje praćena tučom. Ali oluja se može i posebno osigurati kao dopunski rizik. U tom slučaju šteta od oluje se nadoknađuje i onda, kada nije praćena tučom. Rizik mrza kao dopunsko osiguranje u društvenom sektoru proširuje se na sve kulture, u privatnom sektoru kod kolektivnih osiguranja, ako je obuhvaćeno najmanje 80% površine što se kolektivno osiguravaju. U društvenom sektoru u osiguranju od poplave izvršena je izmjena utoliko, što se od svih obradivih površina ne moraju osigurati vinogradi i voćnjaci.

Popust u premiji od 20% uživaju samo komunalna osiguranja, tj. osiguranja što obuhvaćaju sve površine zasijane istim usjevom na području jedne komune.

ZAKLJUČAK

U biljnoj a i u stočarskoj proizvodnji obuhvat osiguranja na društvenom sektoru, jest obavezan, pa je zadovoljavajući, dok je u privatnom sektoru (dobrovoljna osiguranja) taj obuhvat za sada još vrlo mali te iznosi kod stoke, u odnosu na brojno stanje, ispod 10%, te u biljnoj proizvodnji u odnosu na površine ispod 5%. Razlozi tako malog obuhvata na privatnom sektoru su različiti.

Zbog nedovoljnog obuhvata stvaraju se u Osiguravajućem zavodu nedovoljni fondovi za pokriće šteta, a budući je rizik u tako malom obuhvatu kod dobrovoljnog osiguranja k tome i velik (loš) pa dolazi često do šteta, to premijske stope nužno moraju biti visoke. Kako pokazuju iznijeti podaci, i ove relativno visoke stope nisu još dovoljne.

Zaključno bismo ponovno ukazali, da i kod osiguranja poljoprivrede sami osiguranici, ali u ne manjoj mjeri i naši stručnjaci (agronomi i veterinari) trebaju biti najživlje zainteresirani, da sva stoka i sve površine budu osigurane. Na taj se način može postići odgovarajuće izravnanje rizika, tj. u najmanju ruku sklad između uplaćenih funkcionalnih odnosno tehničkih premija i isplaćenih odšteta. Poduzimanjem svih potrebnih mjera prevencije od strane osiguranika u osiguranju stoke, odnos tehničke premije i odšteta može se bitno poboljšati i na taj način uvjetovati smanjenje premijskih stopa. Kod osiguranja usjeva riječ je o tipičnom elementarnom osiguranju, kod kojeg je odnos premija i šteta gotovo apsolutno zavisan od prirodnih sila. Stoga naša preporuka osiguranicima može glasiti samo ovako: osigurajte svu stoku i sve površine pod bilo kojom kulturom.

Inž. Tomo Pižeta, agronom

Miroslav Pavlović, veterinar

Osiguravajući zavod, Zagreb

CHROMOS - KATRAN - KUTRILIN — ZAGREB

PRIMJENA SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA KEMIJSKOG KOMBINATA

Mogućnosti primjene pesticida i njihov značaj za poljoprivrednu proizvodnju, svakako je bitan faktor u sklopu ostalih agrotehničkih mjera, koje se koriste u suvremenoj poljoprivredi. U »AGRO-NOMSKOM GLASNIKU« prikazat ćemo neka najkarakterističnija svojstva pesticida proizvodnje Tvornice sredstava za zaštitu bilja Žitnjak, koja se ujedno u jesenskoj odnosno zimskoj sezoni koriste u primjeni.

Poznato je, da se štetnici u tlu svake godine javljaju u jačoj ili slabijoj mjeri, te ako na vrijeme ne interveniramo mogu prouzrokovati znatno velika oštećenja na usjevima. Među najopasnije štetnike iz ove grupe ubrajamo klisnjake, čije ličinke — žičnjaci ili drotari — predstavljaju opasnost za poljoprivredne kulture a naročito za oranične. Na livadama, lucerištima i djetelištima u zemlji gotovo uvijek ima žičnjaka u većem ili manjem broju. S ovih površina prelaze na oranice i napadaju oranične kulture (žitarice, kukuruz, šećernu repu, repicu, rajčicu, krumpir i dr.). Osobito rado napadaju kukuruz i mogu izazvati štete, tako da se mora provesti naknadno presijavanje, što svakako znatno povećava troškove proizvodnje. Opasnost od žičnjaka je znatno veća, ako se ima u vidu činjenica, da razvoj ličinke žičnjaka traje u zemlji do 5 godina. Za čitavo vrijeme ovoga razvoja žičnjaci nagrizaju korijenje biljaka i pregrizaju ih na vratu korijena. Najviše stradaju mlade biljke u doba klijanja i početnog razvoja, dok krtolaste biljke nagrizaju za vrijeme čitavog vegetacionog razdoblja.

Pored žičnjaka na oraničnim kulturama, odnosno usjevima, štete također nanose grčice i sovice. Tako npr. sovice u masovnoj pojavi mogu uništiti na stotine hektara mladih biljaka. Iako je pojava sovica periodična, štete koje mogu prouzročiti tako su velike, da je intervencija obavezno potrebna, tj. zaštitu kemijskim sredstvima nužno je na vrijeme provesti.

Suzbijanje štetnih insekata u tlu, danas se rješava primjenom kemijskih sredstava, što je ujedno i najbrži način da se otklone štete koje bi nastale. Kod nes se koriste najviše sredstva na bazi tehničkog HHDN — (heksaklor-heksahidro-dimetano-naftalen) — poznat pod trgovačkim imenom ALDRIN, zatim sredstva na bazi čistog gama izomera HCH-LINDAN i sredstva na bazi tehničkog HCH (heksaklorcikloheksana — BENTOX.

Svi su ovi insekticidi iz grupe kloriranih ugljikovodika, koji se zbog specifičnih insekticidnih svojstava, vrlo uspješno koriste za uništavanje štetnih insekata u tlu. Tako je npr. Aldrin naročito djelotvoran protiv velikoga broja štetnih insekata, a naročito protiv insekata koji u različitim razvojnim oblicima žive u tlu. Prednost je Aldrina također, da je kemijski stabilan, te se može miješati s raznim mineralnim gnojivima i zajednički unositi u tlo, što ujedno smanjuje proizvodne troškove. U primjeni se koristi kao insekticid protiv štetnika u tlu kao i za suzbijanje štetnika na nadzemnim biljnim dijelovima. U praksi se najviše koristi za suzbijanje štetnih insekata u tlu. Svojstvo Aldrina vrlo velika hlapljivost omogućava mu da u tlu lako prodire u obliku plina, te tako dolazi do uništavanja štetnih insekata. Dugotrajno djelovanje Aldrina u zemljištu, preko jedne godine, zaštićuje usjev tokom čitave vegetacije.

Za suzbijanje štetnih insekata u tlu koristi se gotovog 2,5% preparata u količini od 100 do 180 kg po jednom hektaru, ako tretiramo čitavu površinu. Ograničimo li tretiranje samo na redove, tako da u tlu stvorimo zaštitnu zonu i omogućimo biljci nesmetan razvoj, količina ALDRINA 2,5% bit će znatno manja, tj. svega 3—50 kg po jednom hektaru. Kod primjene je potrebno, da sredstvo bude jednolično rasuto po čitavoj površini, pomoću prikladnih zapašivača, neposredno pred sjetvu ili sadnju biljaka. Sredstvo se zatim unosi u tlo na dubinu od 7—15 cm, tanjuranjem, brananjem ili zaoravanjem. Tanjuranje se smatra kao najefikasnije, te se zato i preporučuje u primjeni, ako postoji mogućnost, jer zaoravanje i brananje ostavlja sredstvo u dubljim slojevima, pa se ne postiže odgovarajući efekat u primjeni.

Kod rada i rukovanja s ALDRINOM potrebno je strogo voditi računa o njegovoj otrovnosti za ljude i životinje, te provesti sve mjere opreza i pridržavati se datih uputstava na preparatu i prospektu. Opreznost je naročito potrebna kod formulacija s većim postotkom aktivne materije. Kod nas se ALDRIN nalazi u prometu u raznim formulacijama (ALDRIN P-2,5, ALDRIN P-5 i ALDRIN E-20) tj. sa 2,5%, 5% i 20% aktivne tvari.

U primjeni je najčešće korišten ALDRIN P-2,5, tako da se i navedene količine utroška po jednom hektaru odnose na Aldrin 2,5 procentni. Ukoliko u primjeni koristimo formulacije s većim postotkom aktivne tvari, normalno da će utrošak po hektaru biti drugačiji. Tako je npr. za suzbijanje štetnih insekata u tlu dovoljno na (jedan) 1 ha 50—90 kg 5%-tnog Aldrina. Ograničimo li tretiranje samo na redove, primjenjuje se količina 20 do 30 kg.

U nedostatku ALDRIN sredstava, što je radi ograničenja proizvodnje Aldrina postala redovita pojava, moguće je koristiti u istu svrhu LINDAN preparate. Lindan je također insekticid iz grupe kloriranih ugljikovodika na bazi čistog gama izomera HCH. Posjeduje vrlo dobra insekticidna svojstva, jer djeluje kao dodirni i kao želučani otrov. Koristi se pored suzbijanja štetnih insekata na nadzemnim biljnim dijelovima kao sredstvo za suzbijanje štetnika u tlu. U slučajevima jačeg napada protiv štetnih insekata u tlu, primjenjuje se na taj način, da se cijela površina posipa Lindanom i isti dan unese u tlo na dubinu od 7—12 cm. Tretiranje se također može provesti u redove u slučaju slabijeg napada, što će uostalom ovisiti i o vrsti kulture koju želimo zaštititi. Tretiranjem samo redova smanjuje se potrošna količina na jednu trećinu od količine, koja je inače potrebna prilikom posipanja čitave površine.

I pored činjenice da ćemo tretiranjem samo redova smanjiti troškove zaštite, takvo tretiranje nije moguće uvijek provesti.

Unešeni Lindan u tlu se brzo širi u obliku plina i ima djelovanje na štetne insekte u tlu, najmanje u trajanju od jedne godine. Količina, koju upotrebljavamo u primjeni, ovisi o sadržaju aktivne tvari. Kod nas ima više gotovih preparata s različitim imenima i procentima aktivne tvari na bazi Lindana odnosno čistog gama izomera HCH, te je i razumljivo da će u primjeni doze ovisiti o procentu aktivne tvari. Za tretiranje i zaoravanje čitave površine potrebno je 1,2 do 1,8 kg aktivne tvari po jednom hektaru, odnosno 120 do 180 kg gotovog 1%-nog LINDAN preparata ili 60 do 90 kg 2%-nog LINDANA. Efekat djelovanja ovisi i o načinu tretiranja, te je potrebno da prašivo bude jednolično rasuto po cijeloj površini koju tretiramo, kako bi jednako zaštitili cijeli usjev i izbjegli eventualna oštećenja biljaka. Da bi se izbjeglo nepravilno rasipanje, koriste se zaprašivači za prašivo ili zaprašivači za mineralna gnojiva.

Prilikom rada s LINDAN preparatima kod normalne upotrebe sredstava nisu otrovna za ljude i životinje, pogotovu formulacija s manjim procentom aktivne tvari kao što su LINDAN P-1 i LINDAN P-2. Premda su LINDAN sredstva manje otrovna, prilikom rada treba paziti da ne dode do unošenja sredstva u organizam hranom ili udisanjem. U svakom slučaju prilikom rada s insekticidima namijenjenim za suzbijanje štetnih insekata u tlu potrebno se pridržavati uobičajenih mjera opreza i datih uputstava od proizvođača pesticida.

Pored navedenih insekticida iz grupe kloriranih ugljikovodika, BENTOX, također je insekticid iz ove skupine, s kojim vrlo uspješno suzbijamo štetne insekte u tlu. Djeluje vrlo brzo i sigurno a laka hlapivost omogućava širenje plina u tlu, na čemu se i temelji sposobnost suzbijanja štetnih insekata u tlu. Na insekte djeluje kao dodirni i dišni otrov, kao i putem probavnog trakta. Primjena Bentoxa radi neugodnog mirisa ograničena je i moguća samo kod kultura gdje ne predstavlja opasnost zbog neugodnog mirisa. Kod suzbijanja štetnih insekata u tlu obično se upotrebljavaju formulacije s većim postotkom aktivne materije (BENTOX P-20) mada se mogu koristiti i Bentox preparati s manjim postotkom aktivne tvari. Postupak primjene je isti kao i kod LINDANA. Posipa se ili zapraši čitava površina koju želimo tretirati, te tanjuranjem unese u tlo na dubinu 7—12 cm. U primjeni je također moguće koristiti tretiranje čitave površine ili samo redova. Sredstvo unešeno u tlo ima

djelovanje više od 1 godine, što omogućava zaštitu usjeva tokom čitave vegetacije. Bentox sredstva kao prašiva proizvode se u više formulacija (BENTOX P-5, BENTOX P-10 i BENTOX P-20) koja sadrže 5, 10 ili 20% tehničkog HCH, odnosno aktivne tvari. Pored primjene za suzbijanje štetnih insekata u tlu upotrebljavaju se također za površinsko zaprašivanje u svrhu suzbijanja štetnika koji žderu nadzemne biljne dijelove. Za suzbijanje štetnika u tlu koristi se u dozi od 50 do 120 kg što je ovisno o sadržaju aktivne tvari u gotovom preparatu, a za površinsko tretiranje odnosno suzbijanje štetnika na nadzemnim biljnim dijelovima upotrebljava se 15—30 kg, što je također ovisno o procentu aktivne tvari.

Primjena BENTOX sredstava radi neugodnog mirisa, koji prelazi na gomolje naročito kod kumpira, ograničena je uglavnom na industrijskom bilju, sjemenskoj proizvodnji, te u voćarskim i šumskim rasadnicima. Mjere opreza prilikom rukovanja također su potrebne kao što je dato u uputstvima na proizvodu.

Pored suzbijanja štetnih insekata u tlu u narednom periodu — jesenskoj odnosno zimskoj sezoni — zaštita od štetnih insekata u voćarstvu provodi se poznatom mjerom — zimsko prskanje voćaka. Zimskim prskanjem suzbijamo niz štetnih insekata, kalifornijska, šljivina i ostale štitaraste uši, koji su ujedno uzročnici niskih prinosa i loše kvalitete voća. Ovom mjerom uspješno uništavamo jaja lisnih ušiju i drugih štetnika, kao i razvojne stadije štetnika što prezimljuju na voćkama.

Zimsko prskanje voćaka provodi se u vremenu relativnog mirovanja voćke, tj. u periodu od opadanja lišća pa do bubrenja. Broj dana, kada možemo provoditi prskanje, ograničen je, obzirom da se primjena provodi samo u dane kada nema oborina i kada na granama nema ni snijega ni leda. Za vrijeme niskih temperatura i kod jakog vjetra ne smijemo prskati voće. Od preparata, koje koristimo u zimskoj zaštiti voćaka, najveću primjenu su našla žuta ulja, sredstva na bazi DNOC. U grupu sredstava na bazi DNOC spada i ŽUTO ULJE E-5. Ovo sredstvo sadrži manji postotak DNOC u mineralnom ulju, što znači, da ima kombinirana svojstva sa sadržajem 5% DNOC i minimum 72% insekticidno aktivnog mineralnog ulja. Sadržaj DNOC djeluje kao dodirni otrov, razarajući organizam štetnika, dok mineralno ulje prekriva masnom prevlakom bilo koji razvojni oblik štetnika, sprečava disanje i na taj način dolazi do ugušenja. Iskorištavanjem ovih kombiniranih svojstava postizemo u primjeni vrlo uspješne rezultate. Žuto ulje E-5 je emulzija te je za pripremu sredstva za prskanje mnogo lakši postupak nego kod pasta. U primjeni se koristi 1,5 do 2%-na koncentracija, koja se priprema na taj način, da se u posudu nalije 5—10 litara vode i postepeno dodaje 1,5 do 2 kg žutog ulja E-5, uz stalno miješanje, sve dok ne postane jednolična žuta emulzija. Kad smo dobili jednoličnu žutu emulziju dodajemo vode do 100 litara, tako da dobijemo emulziju s određenim postotkom sredstva. Kod samog provođenja prskanja potrebno je voćku temeljito oprskati, stablo, grane, tako da svaki dio bude temeljito opran i nakvašen. U slučajevima jake zaraze voćaka preporučljivo je provesti dva prskanja i to u jesen nakon opadanja lišća i potkraj zime prije otvaranja pupova. Prije nego što otpočnemo prskanje, potrebno je odstraniti suhe grane i staru koru, te na taj način omogućiti da sredstvo lakše prodre do štetnika, odnosno njihovih jaja i gusjenica. Na ovaj način postizemo veći efekat sa sredstvom koje koristimo kod prskanja.

Prilikom rada sa sredstvima na bazi DNOC potrebna je opreznost, jer su ova sredstva, pa i žuto ulje, otrovna za ljude i životinje. Poslije rada treba ruke dobro oprati toplom vodom i sapunom, kao i pribor koji smo koristili za spremanje emulzije ili prskanje voćaka. U svakom slučaju treba se pridržavati datih uputstava na proizvodu.

Kako se nalazimo pred neposrednom sezonom primjene spomenutih sredstava, navedena osnovna svojstva očito govore u prilog široke mogućnosti upotrebe ovih insekticida.

Inž. D. JOJIĆ

»Žitozajednica«

SRH

ZAJEDNICA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA ZA PROIZVODNJU, PROMET I PRERADU
ŽITARICA SR HRVATSKE

Z A G R E B

Frankopanska ulica broj 16/I. Telefoni 36-541, 32-045, 35-137

Telegrami »ŽITOZAJEDNICA« — Zagreb

U proteklih 10 godina (1954—1964) postojanja i djelovanja »Žitozajednice« SRH, nastupile su velike promjene u ulozi i zadacima Zajednice i njenih članova.

Ovlaštena žitarska poduzeća — pored ranijih djelatnosti prerade i prometa — kao poduzeća trgovačkog karaktera — sve se više angažiraju u direktnoj proizvodnji, preuzimanjem cjelokupne brige, počev od organizacije, dorade i plasmana kvalitetnog sjemena, brige o snabdijevanju reprodukcijom materijalom itd.

U integracionim kretanjima većina ovlaštenih poduzeća prerasla je u krupne žitarske industrijsko-prehrambene kombinete, objedinjujući poslovanje od proizvodnje do plasmana finalnih produkata. Koncentracijom sredstava za proizvodnju i promet, tj. kapaciteta za uskladištenje, doradu i preradu (silosi, mehanizirana skladišta, koševi, dorada sjemena, sušare, mlinovi, pekare, tvornice, tjestenine, tvornice stočne hrane, itd.) ta poduzeća su stvorila solidniju osnovu za ekonomičnije i rentabilnije poslovanje.

Takva uloga i mjesto ovlaštenih žitarskih poduzeća neminovno je pridonijela i mijenjanju uloge Zajednice.

Povezujući proizvodnju, doradu, preradu i promet žitarica i proizvoda od žitarica te nekih važnijih povrtlarskih kultura u jedinstven proces, »Žitozajednica« SRH — putem svojih članova, — 40 ovlaštenih poduzeća za promet i preradu žitarica na području SR Hrvatske — objedinjuje i koordinira poslovanje te s time u vezi:

— organizira proizvodnju kvalitetnog sjemena visokorodnih sorti žitarica, krumpira i graha,

— razrađuje dugoročne planove proizvodnje i kupoprodaje tržišnih viškova,

— rješava temeljne probleme primjene suvremenih metoda u proizvodnji (sjeme, mehanizacija, skladišta, i drugo),

— uz pomoć i suradnju zainteresiranih faktora provodi sve pripreme za uspješno izvršenje žetve, vršidbe, prihvata i uskladištenja,

— razrađuje planove investicione izgradnje potrebnih objekata i pogona, a dogovorno s ostalim faktorima vodi cjelokupnu politiku investicione izgradnje (silosi mehanizirana skladišta, koševi, sušare, mlinovi, pekare, tvornice tjestenine, tvornice stočne hrane, itd.) S time u vezi koordinira rad projektnih organizacija, izvođača radova i investitora, dajući preporuke o lokacijama, vrstama i tipovima objekata,

— poduzima mjere za osiguranje investicionih sredstava i vodi računa o racionalnom korištenju izgrađenih objekata,

— vrši usklađivanje industrijske proizvodnje, uskladištenje i čuvanje materijalnih rezervi, nabavku i snabdijevanje suugovarača sirovinama, kvalitetno i kvantitativno preuzimanje,

— putem vlastitog laboratorija vrši naučna istraživanja u cilju unapređenja mlinske, pekarske i tjesteninske industrije,

— putem školskog centra vodi brigu o stručnom uzdizanju kadrova,

— s institutima i naučno-istraživačkim ustanovama radi na pronalaženju novih kvalitetnih sorata te uvođenju i primjeni suvremene tehnologije.

»PODRAVKA«

PREHRAMBENA INDUSTRIJA — K O P R I V N I C A

» P O D R A V K A «
PREHRAMBENA INDUSTRIJA KOPRIVNICA
OBAVJESTAVA SVE ZINTERESIRANE

da raspolaže sa prvorazrednim

JEDNOGODIŠNJIM SADNIM MATERIJALOM
CRNOG RIBIZA

uz povoljnu cijenu od 30 dinara za jedan komad
— franco naš rasadnik

Zainteresirani neka se obrate na Odjel vlastitih sirovina
»PODRAVKE« dopisom ili na tel. 250, kućni 009